İSLÂM TARİHİNDE
ÖNEMLİ KIRILMA NOKTALARI
VE
MÜSLÜMANLIK

*** ***

Feriduddin AYDIN
feriduddin@gmail.com

دار العِبَر للطباعة والنشر
Al-Ibar Publishing
İstanbul-2018

İslâm Tarihinde Önemli Kırılma Noktaları Ve Müslümanlık

İslâm Tarihi; vahyin, Hz. Muhammed'e inmeye başladığı -*Mîlâdî 610'dan günümüze dek*- 1410 yıllık zaman içinde ve belli bir coğrafya üzerinde yaşanmış olayları kapsamaktadır. Fakat hemen vurgulayalım ki bu zaman kesitinin tümü -*gerçek anlamda*- İslâm tarihi olarak nitelenemez. Bilakis bunun, yalnızca ilk 40 yılı İslâm'a aittir. Günümüze kadar sürmüş olan, ondan sonraki periyot ise; ***Müslümanlığı hazırlayan döneme*** ve ***Müslümanlığa*** aittir. Onun için bunu ***«İslâm tarihi»*** değil, ***«Müslümanlık tarihi»*** diye adlandırmak, -*aynı zamanda*- bu süre boyunca cereyan etmiş bulunan *(yıkıcı)* olaylardan İslâm'ı tenzih etmek gerekir. Bu ilgiyle hatırlatalım ki; bin yıldır büyük sorunlara kaynaklık etmiş olan Müslümanlığın macerası, -*daha tehlikeli sonuçlar doğurarak*- çağımızdan sonra da devam edeceğe benziyor.

Hemen her milletin ve her dinin tarihine ilişkin kayıtlar tutulduğu gibi, ortaya çıkışından itibaren İslâm'a bağlanmış olan toplumların yaşadığı olaylar da -*büyük ölçüde*- yazıya dökülmüştür. Bunlar, başta Arapça olmak üzere çeşitli dillerde yazılmışlardır. Bu konuda yalnızca ***Müslim*** ve ***Müslüman*** yazarlar değil, aynı zamanda İslâm'a bağlı olmayan -*kalem sahibi, meraklı*- birçok yabancı da bu din ve mensupları hakkında eserler vermişlerdir. Ancak bu kitapların *(neredeyse tamamına yakın)* büyük kısmında ne yazık ki ***İslâm*** ile ***Müslümanlık*** genelde birbirine karıştırılmıştır. Günümüzdeki bilgi kirliliğinin; düşünce ve inanç karmaşasının; din, mezhep ve tarikat savaşlarının büyük nedenlerinden biri de budur.

Bilindiği üzere, iyi niyetle, titizce ve belgelendirerek hadiseleri olabildiğince gerçeğe yakın bir anlatım içinde nakletmeye özen göstermiş dürüst birçok tarih yazarları, değerli eserler bırakmışlardır. Ancak olayları art niyetle çarpıtarak, saptırarak yorumlayan sözde tarih yazarlarının sayısı da tahminlerin üzerinde çoktur. Pek yanıltıcı oldukları ve toplum psikolojisini olumsuz yönlendirerek yıkıcı sonuçlar doğurdukları için bilim otoriteleri bunların uyandıracağı etkilere karşı büyük kaygı duymakta ve tehlikeleri hakkında uyarılarda bulunmaktadırlar.

Özellikle bunlar arasında, ünlü akademisyen araştırmacı **Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak'**ın aşağıya alıntılanan sözleri bu konuda önemli mesajlar sayılır. Asırlar önce çeşitli dinlerden, bu arada İslâm'dan aşırılan ve sentezlenen değerlerle üretilmiş yapay dinler ve yazılmış gerçekdışı tarihler bir yana, sırf Cumhuriyet döneminde girişilen tarih uydurmacılığı hakkında bu zatın kaydettiği aşağıdaki tespitler çok ilginçtir:

*«Türkiye'nin yaşadığı sosyal ve ideolojik çalkantılar, buhranlar yüzünden yalnız popüler tarih yazıcılığında değil, ona temel oluşturması gereken akademik tarih yazıcılığında dahi egemenliğini sürdüren, değişik ideolojik motivasyonların güdümündeki bir **"tarihin saptırılması"** (déformation historique) sürecinin yaşanmakta olmasıdır.»*[1]

[1] Bkz. Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak, Türkiye'de Tarihin Saptırılması Sürecinde Türk Sûfîliğine Bakışlar, s. 8. İletişim yy. 2. Baskı. İstanbul-1996.

«Kemalist resmi ideolojisinin, İslâm'ı devre dışı bırakarak daha çok İslâm öncesi Türk tarihine referans veren milliyetçi bir yaklaşım içinde Batı kültürüyle entegre olmaya yönelik bir tarih perspektifi biçiminde yürüttüğü bu ***"saptırılmış tarih"*** *yaklaşımı, 1960'lardan itibaren, o zamanlar Türkiye'de henüz yükselmeye başlayan Marksist ideolojinin tarih perspektifiyle karşılık gördü.»*[2]

«Türkiye'de Alevî Bektaşî kimliğinin yükselişiyle beraber özellikle popüler amatör tarih yazıcılığının bir kesiminde yepyeni bir ***"saptırılmış tarih"*** *yaklaşımını daha gündeme getirdi.»*[3]

«Alevî Bektaşî kesimine mensup yazarların yapmaya çalıştığı amatör tarihçiliğin yayın alanındaki örnekleri büyük çoğunluğuyla bu Alevî perspektifinin ***"saptırılmış tarih"****inin ilginç örneklerini âdetâ bir patlama noktasına getirdi ve sürdürüyor.»*[4]

«Türkiye toplumu henüz geleneksellikten modernizme geçişin krizini yaşarken, bu geçişte belki kendisine en iyi yardımcı olacak, kafasını toparlamasını sağlayacak, ufkunu, dünya görüşünü genişletecek araçlardan birinden, sağlıklı bir tarih perspektifinden yoksun gibidir. (...) ***"saptırılmış tarih"*** *şuuru, kültürel ve etnik çeşitliliği vaktiyle hazmetmiş ve bunun ne demek olduğunu fiilen yaşamış bir tarihin içinden gelen modern Türk toplumunun bu noktadan hızla geriye doğru giderek kendi içindeki etnik, kültürel ve dinî farklılıkları dışlama noktasına dönmesine sebebiyet vermektedir.»*[5]

***

Bu mesajlardan anlaşılacağı üzere; ***«Sahte»*** ya da ***«Saptırılmış tarih»,*** toplumu yıpratır ve çözer; onu karşıt kamplara ayrıştırır. Öyle ki bunun, toplum üzerinde meydana getirebileceği yıkımın telâfisi imkânsızlaşır. Bu tehlikenin, en güçlü bir toplumu bile zamanla ortadan kaldırabileceği ise kesindir. Şu halde bir toplum eğer ideolojik kamplara bölünmüş ise**,** bunun nedenleri arasında saptırılmış bir tarihin etkisinden söz edilebilir.

Bu ilgiyle hatırlatmak gerekir ki, olayları irdelerken kimi tarih yazarları bazen hataya düşmüş; bazıları objektif olarak hadiseleri kaydetmiş; kimileri de bilinçli ve kasıtlı olarak gerçekleri çarpıtmış ve farklı kanaatler ortaya koymuşlardır. Bu nedenle sadece bilim otoritelerinin muteber saydığı tarih kaynaklarına güvenmek gerekir. Dolayısıyla zamanımızda bilhassa faşizan kesimler tarafından hızlandırılan ***«saptırılmış tarih»*** akımına karşı çok dikkatli olmak icap eder. Çünkü bu akımın finansörleri, tasarımcıları ve arkasındaki güçler Medya gibi etkili propaganda araçlarını kullanarak, bilhassa ırkçı TV. Dizileriyle geçmişin gerçeklerini çarpıtmaya çalışmakta, beyinleri yıkamakta, toplumu meçhul bir doğrultuya yönlendirmektedirler.

---

[2] A.g.e. aynı sayfa.

[3] A.g.e. S.9.

[4] A.g.e. S.9, 10.

[5] A.g.e. S.9, 11.

İslâm tarihinin yüzyıllar önce de bu niyetlerle büyük ölçüde çarpıtıldığı kesindir. Müslümanların bugün içine düştüğü kargaşa bu gerçeği kanıtlamaktadır. Özellikle akaid üzerinde yapılmış diyalektik yorumlar, bunların içerdiği çelişkiler ve arasındaki çatışmalar; Tasavvuf kitaplarındaki ***şathiyeler*** ve ***mistik mitoloji***; özellikle intihal olayları ve başkalarına ait eserlere yapılmış müdahaleler; keza savaşlar ve ünlülerin yaşam öyküleri diye yakıştırılarak yazılmış yığınlarca gerçek dışı efsaneler, anlatılar, günümüzde ürkütücü bir düşünce karmaşasına yol açmıştır. Durum o kadar vahimdir ki İslâm kütüphanelerine egemen olan bu karanlık tablonun içinden çıkmak artık mümkün değildir. Ancak bir şartla mümkün olabilir. Uygulanması gereken o şart şudur:

İslâm Ümmeti bugün -*neredeyse*- tamamen ortadan silinmiş olmasına ve dünya Müslümanları, tarihlerindeki en karanlık günleri yaşıyor olmalarına rağmen, ***Kur'ân-ı Kerim*** ve ***Hz. Muhammed'in bütün hayatı***, belgelenmiş olarak elde mevcuttur. Eğer dünya Müslümanları günün birinde -*bu iki kaynağı temel saymak üzere*- bir sağduyu gösterebilecek olurlarsa bu karanlık tablo değişebilir. O zaman ***Müslümanlar*** dünyanın en tehlikeli dini olan ***Müslümanlıktan*** uzaklaşıp Yüce ***İslâm'ı*** kabul edebilir ve zaman içinde ***Müslimleşebilirler***. Böylece İslâm tarihi, *(günümüzden 1360 yıl önceki)* gerçek mecrasına girerek yeniden -*asr-ı saadet ve râşid halifeler dönemindeki*- aydınlık akışına devam edebilecektir.

İslâm Tarihinin -*Gerçek Anlamda*- **Doğal Akışı Yeniden Nasıl Başlatılabilir?**

Bugün bir buçuk milyarın üzerindeki Müslüman kitleyi ürkütecek bu dehşetli sorunun kısa bir cevabı yoktur. Çünkü bu soru ve soruya verilecek doğru cevap; bu büyük kalabalığa, dinlerini değiştirmelerini teklif etmek şeklinde bir anlam taşımaktadır! Bunun kabul edilmesi ise imkânsız gibidir. Nitekim bugün İslâm coğrafyası üzerinde İslâm'a karşı işlenmekte olan korkunç cinayetlere bulaşanlardan, pişmanlık duymaları istense bunu acaba kabul edecekler mi? Örnek göstermek için diyebiliriz ki; Kur'ân-ı Kerim'de geçen 40 kelimenin anlamı Türkiye'de değiştirilmiştir. Bu cinayetin telâfisi istense**,** acaba Türkiye buna razı olabilecek mi? Meselâ; birbirinden kopya edilmiş 300'den fazla meâlde işlenen bu suçu**,** hangi güç nasıl düzeltebilecektir?! Yalnızca bu bile Müslümanlıktan vazgeçip İslâm'a dönmenin ne kadar zor olduğunu göstermeye yetmektedir.

Bu suçun vahametini biraz olsun açığa vurmak için yukarıdaki bu tek örneğin ayrıntılarını birlikte inceleyelim:

Örneğin; Âl-i İmrân Sûresi'nin 67'nci âyet-i kerimesinde geçen **«*muslimen* مُسْلِمًا»** kelimesini, bakınız Meâl yazarları nasıl Türkçeye çevirmişlerdir**:**

Bu yazarlardan; **Hasan Basri Çantay, Abdülbaki Gölpınarlı, Abdullah-Ahmet Akgül, Ahmet Tekin, Ahmet Varol, Ali Bulaç, Ali Fikri Yavuz, Bahaeddin Sağlam, Bayraktar Bayraklı, Cemal Külünkoğlu, Edip Yüksel, İlyas Yorulmaz, Mahmut Kısa, Mehmet Türk, Mustafa İslâmoğlu, Suat Yıldırım, Süleyman Ateş, Şaban Piriş, Yaşar Nuri Öztürk, Ali Rıza Safa, Gültekin Onan, Adem Uğurlu, Harun Yıldırım, İlyas Yorulmaz, İskender Evranosoğlu, Ömer Öngüt, Sadık**

Türkmen, Muslim Şahin, Mustafa Çevik ve A. Metin Saruhan; *«Muslimen»* kelimesini «Müslüman» şeklinde Türkçe'ye -*çarpıtarak*- çevirmişlerdir.[6]

Bunun nedenini şöyle özetlemek mümkündür: Büyük olasılıkla Arapça bilmedikleri anlaşılan bu yazarların, «***Muslim'en*** مُسْلِمًا» kelimesinin, sonundaki ***«fetha»***'ya ilişkin Arapça'daki gramer kuralından habersizdirler. Nitekim -*Kur'an'ı Türkçe'ye çevirmek şöyle dursun*- bunların Arapça bir adres sormayı bile beceremedikleri bilinmektedir. Dolayısıyla buradaki formel espriyi kavrayamamışlardır. Bu kelimenin: ***-«nâkıs-kâne» fiiline haber olduğu nedeniyle-*** mansûb okunması şarttır. Bu koşulun gereği olarak kelimenin sonunu ***(en)*** harekesi ile bitirmek gerekir. Ne var ki bu meâlciler, söz konusu kuralın gereği olan; *kelimenin sonundaki nasb tenwinini* çarpıtarak sözcüğü ***-«Muslim» şeklinde yazmak yerine-*** onu Türkçe'ye ***«Müslüman»*** diye tercüme etmişlerdir; Çünkü Arapça'da -*kelimenin özünden olmayan, ancak kural gereği bulunan- gramatik* ***(en)*** sesini, kelimenin özünden sanmış, onu ***(an)*** sesine dönüştürmüşlerdir! Bu mealcilerin başvurdukları spekülasyona *(ya da bilgisizliğe)* ilişkin tahmin edilebilir ayrıntılar ise oldukça ilginçtir. Bunların en önemlisi, bu şahısların Arapça, İslâm tarihi, Kur'an ilimleri ve din sosyolojisi konularında zorunlu bilgilere sahip olmamalarıdır. Bu ayrıntılardan örnek mahiyetinde bazılarını -*özetleyerek*- şöyle açıklayabiliriz. Bu meâlciler:

1) Her şeyden önce ***«Muslim*** مُسْلِم» kelimesinin ***«esleme*** أسلَمَ» kök fiilinden türemiş bir ***ism-i fâil*** olduğunu kestirememiş, bununla birlikte Arapça olmayan ***«Müslüman»*** kelimesinin Arapça olduğunu sanmışlardır.

2) Orijinal nitelikteki ***«İslâm*** أسلام» ve ***«muslim*** مُسْلِم» kelimelerinin *("tevkifiye yasası"na bağlı kalınarak ve hiçbir dile çevirmeden)* aynen aktarılması gerektiğini bilememişlerdir.

3) ***«Müslüman»*** ve ***«Müslümanlık»*** kelimelerinin, Kur'ân-ı Kerim'in hiçbir yerinde geçmediğini tahmin bile edememişlerdi. Dolayısıyla Arapça (أَسْلَمَ) kök fiilinden türemiş olan ve Kur'ân-ı Kerim'in çeşitli yerlerinde 40 kez geçen 10 kelimeyi daha çarpıtarak Türkçe'ye çevirmişlerdir. Oysa Arapça'dan az veya çok haberdar olmuş bulunan meâl yazarları bu suça bulaşmamışlardır. Sayıları pek az olan bu şahsiyetler ise şunlardır:

Elmalılı Hamdi Yazır, **Ömer Nasuhi Bilmen**, **Bekir Sadak**, *«Ebu Hanzala»* olarak tanınan **Halis Bayancuk**. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı, hazırladığı ilk meâlinde bu hataya düşmüş ise de yeni meâlinde yanlışından dönmüştür. Bunlar, hazırladıkları meâllerinde ***«Muslim»*** kelimesini *(şart olduğu üzere, "tevkifiye yasası"na bağlı*

---

[6] Bunlardan; Âl-i İmrân Sûresi'nin 67'in âyeti kerimesine yakıştırılan bazı çeviriler şöyledir:

* «İbrahim ne bir yahudi ne de bir hıristiyandı. Ancak o dosdoğru çizgideki bir Müslümandı.» Ahmet Varol.
* «İbrahim ne bir Yahudî, ne de bir Hristiyandı. Fakat Allah'ı bir tanıyan gerçek bir müslümandı.» A. Fikri Yavuz.
* «İbrâhim, ne bir Yahûdi, ne de bir Hıristiyan idi; ama kendini Allah'a teslim ederek her türlü bâtıldan yüz çevirmiş bir Müslümandı.» Bayraktar Bayraklı.
* «İbrahim ne bir Yahudi, ne de bir Hıristiyan'dı. Fakat o, Allah'ı bir tanıyan dosdoğru bir Müslümandı.» Cemal Külünkoğlu.

kalarak) aslına uygun şekilde aynen yazmış; bu kelimeyi ***«Müslüman»*** ya da *Müslümanlar* şeklinde çarpıtmaktan sakınmışlardır.[7]

***

Müslümanlık tarihinin karanlık arka planında, *-genelde bilgisizlik yüzünden-* bugünlere kadar gizli kalmış, bir kısmı da amaçlı olarak gizli tutulmuş *(yukarıdakine benzer)* binlerce saptırma ve çarpıtma örnekleri mevcuttur. Batıl mezhepler, onlarca tarikat ve birçok yıkıcı gizli örgüt, ***saptırılmış*** ve ***çarpıtılmış*** bu tür yorumlara dayanarak ortaya çıkmış ve varlıklarını sürdürmüşlerdir. Ancak, tarih bunları bir şekilde kaydetmiştir. Örneğin vaktiyle resmi tarih yazarları olan **vak'a-nüvis'**lerin dışında toplumun aydınları tarafından da hadiseler hem tarih olarak hem anı olarak yazılmışlardır. Kaleme alındıkları dönemlerde bunların çoğu *-belki can korkusu-* nedeniyle sahipleri tarafından gizli tutulmuş, yayınlanmamışlardır. Ancak bazısı sonraki yıllarda, birçoğu ise asırlar sonra ortaya çıkmış, böylece bilinmeyen birçok gerçek zamanla bilinir hale gelmiştir.

***

Hz Peygamber'in (s) Milâdî 622'de **Mekke**'den **Yesrib**'e hicretiyle birlikte bu kentte kurulan ilk İslâm devleti, birçok tehlike ile sarılı olmasına rağmen siyasi yönden büyük bir direnç gösterdi. 610-632 yılları arasında peyderpey inen Kur'ân âyetleri *-ağır şartlara rağmen-* olağanüstü bir titizlikle korundu. Onları çarpıtmak isteyenler hiçbir şekilde başarıya ulaşamadılar. 632 yılında vefatına kadar Hz Peygamber'in 10 yıl süren devlet başkanlığı döneminde tam bir istikrar dönemi yaşandı. Bu süre içinde girişilen birçok askeri harekâtın ve altı büyük savaşın[8] getirdiği ağır şartlara paralel olarak, devletin merkezi olan Medine'de örgütlenmiş 300 kadar ***münafık*** kişinin sinsi faaliyetleri bu istikrarı bozamadı. Aynı zamanda Anayasa olan Kur'ân-ı Kerîm'in emirlerine ve yasaklarına, *-nadir istisnalar hariç-* her vatandaş büyük bir sorumluluk ve titizlikle ayak uydurdu. Böylece Hz Peygamber'in (s) açıklamaları ve talimatları ile devasa kapsamlı bir uygulama alanı sunan Kur'ân-ı Kerîm, halk tarafından köklü bir devlet ve toplum rejimi olarak *-kısa zamanda-* özümsendi; hemen herkes *-gerçekçi bir yaklaşımla-* onu içselleştirdi, vicdanında özleştirdi ve hayatının ayrılmaz bir parçası haline getirdi. Bununla birlikte ***-Kur'ân-ı Kerîm-,*** vatandaşların büyük bir kesimi tarafından ezberlenerek kıyamete dek değişmez, değiştirilemez ve dokunulmaz olarak özel bir bağışıklık kazandı. Dolayısıyla İslâm tarihinin bu on yıllık ilk periyodunda tarihe geçen hiçbir kırılma noktası bulunmamaktadır. Bu ilgiyle, şu önemli gerçeği hatırlatmak gerekir ki; *Hz. Peygamber hayattayken hiç kimseyi veliaht tayin etmedi, kendisinden sonra devleti yönetecek birini belirlemedi.* Bunu; uzmanlar onun,

---

[7] Bu şahsiyetlerin; aynı âyeti kerîme için gerçekleştirdikleri doğru çeviriler ise şöyledir:

* «İbrahim ne Yehudi idi ne Nasrânî ve lâkin müslim bir hanif (lekesiz bir muvahhid) idi.» **E**lmalılı Hamdi Yazır (orijinal meâl)
* « Şüphe yok ki İbrahim ne Yahudi idi, ne de Nasranî idi. Fakat o Hanîf idi, müslim idi» Ömer Nasuhi Bilmen.
* «İbrahim, yahudi de, hiristiyan da değildi, ama doğruya yönelen bir müslimdi.» Bekir Sadak.
* «İbrahim, Yahudi değildi. Hristiyan da değildi. Hanif bir Müslim idi.» Halis Bayancuk (Ebu Hanzala)

[8] Bu altı büyük savaş: 1) **Bedir Savaşı** (m.624); 2) **Uhud Savaşı** (m.625); 3) **Hendek Savaşı** (627); 4) **Hayber**'in Fethi (629); 5) **Mekke'nin Fethi** (m.630) ve 6) **Huneyn Savaşı** (m.630)'dır.

ümmetine güvendiği, olası bir despotizme kapı aralamak istemediği şeklinde yorumlamışlardır. Bu, aynı zamanda İslâm'ın evrenselliğine önemli bir kanıt oluşturduğu şeklinde de açıklanabilir.

***

İslâm tarihinin hissedilebilir ilk kırılma noktası, Hz. Muhammed'in (s) vefatı ile birlikte siyaset sahnesinde yaşanmıştır. **Sakîfe Hadisesi** olarak tarihe geçen bu olay, Hz. Peygamber'in vefatı üzerine, onun en yakın dâvâ arkadaşları arasında bile -*siyaset söz konusu olunca*- olgunluğun ve soğukkanlılığın *(çok kısa da olsa)* nasıl ortadan kaybolduğunu göstermek bakımından ibret vericidir![9] Bu noktayı, *(ahlâk-siyaset ilişkisi)* bağlamında incelemek icap eder ki yeri burası değildir. Ancak şu kadarını ifade edelim ki devlet yönetiminde ve siyasette bir ahlâktan söz etmek mümkün ise de siyasetçinin *(peygamberler hariç; kim olursa olsun)* siyasi davranışlarının sorgulanabileceğini unutmamak gerekir. Nitekim **Hz. Ebubekir**'in (m. 573-634) devlet başkanı seçildiği saatlerde (m.632) yaşanan olayların bu seçime gölge düşürdüğünü, tarihi belgeler kanıtlamaktadır.[10] Fakat hatırdan çıkarmamak gerekir ki Siyasette daima rekabet vardır, mücadele ve savaş vardır… Bunun aksi düşünülemez. Çünkü devlet yönetimini ele geçirmeye çalışan -*her koşulda*- birden çok istekli kişi ve gruplar olur. Bunlar ne kadar nezih ve faziletli olurlarsa olsunlar, -*iktidar olmak için*- aralarında çekişmekten geri duramazlar. Her birinin *(kendince)* haklı ve meşru bir gerekçesi de olabilir. Bu nedenle karşı tarafa ödün vermek, gerçekten sorumsuzluk ve bir ahlâk kusuru sayılabilir. Nitekim Ashâb kuşağı, -*sahip olduğu yüce erdemler bakımından*- insanlık tarihinde eşine rastlanmamış en seçkin bir topluluktur; Buna rağmen, yönetimi ele geçirmek için aralarında kıyasıya mücadele etmiş, birbirine karşı silah bile kullanmışlardır. Çünkü *(Ali-Muaviye kavgası hariç)* çekişen taraflardan her birinin göreceli olarak haklı kaygıları vardı. Ve çünkü esasen bu olgu, siyasetin karakterinde mevcuttur. Bu ilgiyle çok önemli bir gerçeği burada hatırlatmak gerekir. O da siyaset terminolojisinde yer alan ***«derin»*** yapı, ***«derin devlet»*** ve ***«derin işler»*** gibi tabirlerdir. Bu gizemli söylemden amaçlanan şudur: Siyaseti, bazen istenen rotada işletip yürütmek güçleşince devreye, ***«derin»*** denilen işte bu mekanizma girer. Bu gizli yapıyı kullanmak -*en özgürlükçü rejimlerde bile*- zorunlu hale gelebilir.[11] Çünkü toplumun geleceğe dönük selâmeti söz konusudur. **Hz. Ebubekir**'in devlet başkanlığı seçimi sırasında da bu çarkın çalıştırıldığından söz etmek mümkündür. Bu çarkı çalıştıran ise hiç şüphesiz **Hz. Ömer**'den (634-644) başkası değildir. Nitekim

---

[9] Büyük ihtimalle 08 Haziran 632 tarihinde cereyan etmiş olan bu olay hakkında ayrıntılı bilgiler için bkz. TDV İslâm Ansiklopedisi cilt: 36. S.11-12. Ayrıca bkz.:

* المحب الطبري، الرياض النضرة في مناقب العشرة، ج **1** ص **111**، الموسوعة الشاملة.

* أبو الفضل السيد أبو المعاطي النوري، المسند الجامع، ج **32** ص **179**، **181** الموسوعة الشاملة.

* أحمد بن علي بن حجر العسقلاني – فتح الباري شرح صحيح البخاري – دارالريان للتراث (**1407**هـ / **1986**م) ص **151**، **154**، **155** نسخة محفوظة **30** سبتمبر **2018** على موقع واي باك مشين.

* سيرة ابن هشام، ج **2** ص **660**، الموسوعة الشاملة.

[10] *«İslâm tarihi ve medeniyetinin şekillenmesini etkileyen olayların başında yer alan, hilâfet kurumunun ortaya çıkışını sağlayan Sakīfetü Benî Sâide toplantısına ensar ve muhacirlerin büyük bir kısmı katılamadığı ve Hz. Ebû Bekir'e sadece belli sayıda kişi biat ettiği için buna "el-****bey'atü'l-hâssa****" denilmiştir.»* Mustafa Sabri Küçükaşcı, TDV İslâm Ansiklopedisi cilt: 36. S.11-12.

[11] **Kâ'b bin el-Eşref** adlı Yahudi bir ajanın, *(Hz. Peygamberin işareti üzerine)* ortadan kaldırılması olayı gibi…

onun, -*gerektiğinde*- herkesten daha çok serleştiği ve zor kullandığı bizzat kendisi tarafından ikrar edilmiştir.[12]

Takdir edilmelidir ki konumuz, bu hadisenin ayrıntılarına girmeye müsait değildir. Her şeye rağmen ümmetin çoğunluğu, başta **Hz. Ebubekir** olmak üzere, Râşid halifelerin -*başarılarıyla kusurlarıyla*- meşru birer devlet başkanı oldukları noktasında hemfikirdir.

***

İslâm'ın devlet ve toplum nizamı olarak doğal akışını tehdit eden ilk ciddi olaylar, raşid halifelerden **Hz. Osman** (577-656)[13], **Hz. Ali** (600-661)[14] ve **Hz. Hasan** (624-

---

[12] Onun Hz. Muhammed'e yaptığı meşhur bir öneri ifadesi bunu teyit etmektedir: «دَعْنِي أَضْرِبُ عُنُقَ هذا المنافق; ***Ey Allah'ın elçisi, izim verir misin şu münafık adamın kellesini alayım!***» Evet **Hz. Ömer**, en az üç olayda bu teklifi Hz. Muhammed'e yöneltmiştir. Birincisinde **Hâtıb bin Ebi Beltaa** için, ikincisinde **Abdullah bir Ubey bin Selûl** için, Üçüncüsünde ise Huneyn Savaşı sonrasında ganimetlerin mücahitlere dağıtımı sırasında Hz. Muhammed'e sert çıkışan **Harkûs bir Züneyr et-Temimî** adındaki bedevi için Hz. Muhammed'e bu teklifte bulunmuştur. Ancak bu sonuncu şahıs için kullandığı ifade biraz değişiktir ve şöyledir: **يا رسول الله ألا أقوم فأقتل هذا المنافق؟.** Ayrıca onun, **Halid bin el-Velid**'i ordu genel komutanlığından alarak yerine **Ebû Ubeyde Âmir bin el-Cerrah**'ı tayin etmesi de karakterindeki sertlik konusunda kanıt olarak gösterilmektedir. Kaynaklar hem onun, hem Halid'in sert mizaçlı olmalarından dolayı toplumun sıkıntı duyacağını bildiği için bu tedbire başvurduğunu kaydetmektedir.

[13] **Hz. Osman** (m.644-656), Hulefâ-yi Râşidîn'in üçüncüsüdür. Kureyş'in elit ailelerinden Ümeyye oğullarına mensuptur. Hz. Peygamber'e iman eden ilklerden biridir. Gençliğinde ticaretle uğraşırdı. Mekke'nin sayılı zenginlerinden biriydi. Müşriklerin ağır baskıları nedeniyle Habeşistan'a göç eden kafileye katıldı. Sonra Medine'ye hicret etti. İslâm dâvâsına büyük destek verdi. Hudeybiye Antlaşması öncesinde risk alarak Hz. Muhammed'in elçisi sıfatıyla Mekke'ye gitti ve Mekke Tüccarlar Cumhuriyeti yetkilileriyle diplomatik görüşmelerde bulundu. Mekke'nin fethedildiği gün de yine önemli görevler üstlendi. Vahiy kâtipliği de yapan Hz. Osman, Hz. Muhammed'in önce **Rukayye** adındaki kızı ile evlendi. **Rukayye** ölünce onun kız kardeşi **Ummu Kulthum** ile evlendi. (Bu isim, Türkçe'ye ***"Ümmü Gülsüm"*** şeklinde yerleşmiştir.)

Hz. Osman, **Hz. Ömer**'in ***(Feyrûz** adında)* İranlı bir işçi tarafından şehit edilmesi üzerine Şura Meclisi'nde oy birliğiyle İslâm Devleti'nin üçüncü başkanı olarak seçildi. Onun ciddi çabalarıyla Kur'an-ı Kerîm komisyonu kurularak parça parça ve ayrı yerlerde bulunan Allah'ın âyetleri kitaplaştırıldı. Devlet başkanlığı yaptığı 12 yıl içinde büyük kalkınma hamleleri gerçekleştirildi. Tebük Seferi hazırlıkları sırasında ordunun donanımı için başlatılan yardım kampanyasında en büyük yardımı o yaptı. **Hz. Ömer** zamanında başlatılan İran'ın fethi onun döneminde tamamlandı. Aynı zamanda Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan ve Dağıstan; öbür yandan Atlas Okyanusu kıyılarına kadar Kuzey Afrika topraklarını, İslâm Coğrafyasına kazandırıldı. Bu yüzden İslâm toplumunda büyük açılımlar ve değişimler yaşandı. Halk zenginleşti, refah arttı… Bu arada Mısır, İran ve Hint kültürü, İslâm kültürünü etkilemeye başladı. Bu gelişmeler ve **Hz. Osman**'a yöneltilen «*keyfi icraat ve kusurlar*» önemli sorunlara yol açtı. Bu yüzden **Hz. Osman**'a karşı tepkiler yoğunlaştı. Nihayet bir Yahudi tarafından gizlice örgütlenmiş anarşist gruplar Irak'tan ve Mısır'dan gelerek Başkent Medine'de birleştiler ve **Hz. Osman**'ın evini 22 gün süreyle kuşattılar. Sonunda içeri girerek onu şehit ettiler. (18 Zilhicce 35 / 17 Haziran 656)

[14] **Hz. Ali** (m.600-661), Hz. Muhammed'in amcası **Ebû Tâlib**'in en küçük oğludur. 5 yaşındayken Hz. Muhammed onu evine aldı. 17 yıl onun ailesi arasında yaşadı. İman eden ilklerdendir. Hz. Muhammed'e karşı suikast düzenlenen gece, onun yatağında yatarak büyük risk aldı. Bu sırada 22 yaşındaydı. Vakit kaybetmeden Medine'ye kaçtı. 2 yıl sonra, Hz. Muhammed onu, kızı Fatıma ile evlendirdi. Hudeybiye antlaşması ona yazdırıldı (m.628). H. 13 Rebîülevvel 11/M. 8 Haziran 632 Pazartesi günü vefat eden Hz. Peygamber'in cenazesi için gereken hizmetleri amcası **Abbas**, oğulları **Fazl** ve **Kusem** ile birlikte yerine getirdi. **Hz. Ebu Bekir**'in devlet başkanlığına bir süre itiraz etti. Fakat çok büyük bir bilgi birikimine sahip olduğu için gerek **Hz. Ebubekir**, gerekse **Hz. Ömer** ve **Hz.**

670)[15] dönemlerinde yaşanmıştır. **Hz. Osman**'ın anarşist bir grup tarafından, **Hz. Ali**'nin de yine anarşist bir haricî tarafından şehit edilmesi ve **Hz. Hasan**'ın ise devlet başkanlığından **Muaviye** lehinde çekilmek zorunda bırakılması İslâm tarihinde önemli kırılma noktaları sayılır.

Bu olayların temel nedenlerini, esasen İslâm'ın ortaya çıkışı sırasında ***Ümeyyeoğulları*** ile ***Haşimoğulları*** arasında sürmüş siyasi çekişmelerin içinde aramak gerekir. O yıllarda ***«Kureyş Site devleti»***'nin başkanlığı Ümeyyeoğulları'nın lideri olan **Ebu Süfyan**'ın elindeydi. ***«Dârünnedve»*** olarak bilinen Kureyş meclisini bu aile yönetiyor ve yönlendiriyordu. Haşimîler arasından bir peygamber çıkınca, onun ilan ettiği dinin kendilerini devre dışı bırakacağından korktular ve İslâm davasına şiddetle karşı çıktılar. İlk başta, Kureyş toplumunun hemen tamamını da Hz. Muhammed'e karşı kışkırttılar ve Kureyş'i bütünüyle kendi saflarına çekmesini başardılar. Bunun, tarih kaynaklarında uzun bir hikâyesi vardır. Meselenin çok kısa bir özeti ise şudur;

Kureyş'in lideri **Ebu Süfyan**, Hicretten iki yıl sonra 624'de *(komuta ettiği ordunun, üçte biri kadar olan)* İslâm ordusuna **Bedir**'de yenilmesini hazmedemedi. İntikam almak üzere İslâm'ın devlet merkezi olan ***Medine***'ye iki kez saldırdı. M.625'teki **Uhud Savaşı**'nda orantısal bir zafer elde edince 627'de yeniden harekete geçerek 12 000 kişilik bir ordunun başında kenti kuşattı. Fakat 24 gün süren bu kuşatma

---

Osman ona sık sık danışırlardı. Toplum içinde çok saygındı. Şura meclisi üyesiydi. **Hz. Osman**'ın şehit edilmesi üzerine 18 Zilhicce 35/17 Haziran 656 tarihinde Devlet başkanı seçildi. Ancak siyasi hataları yüzünden başına büyük dertler açtı. Vaktiyle **Hz. Osman**'ın icraatına karşı çıktı. Valileri değiştirmeye karar verdiği sırada kendisine danışmanlık eden amcası oğlu **Abdullah bin Abbas**'ın tavsiyesini dinlemediği için, -*fırsat bekleyen*- Şam valisi **Muaviye**'ye söz geçiremedi. Aralarında patlak veren savaş, günümüze kadar devam eden mezhep kavgalarının kaynağı oldu. Nihayet **Abdurrahman bin Mülcem el-Murâdî** adında hâricî bir anarşist tarafından Kûfe'de şehit edildi. (H. 21 Ramazan 40/M. 28 Ocak 661)

[15] **Hz. Hasan** (m.624-670) Hz. Muhammed'in torunu, Hz. Ali'nin, Hz. Fatıma'dan doğan büyük oğludur. Raşid halîfelerin beşincisi kabul edilir. Şiî İmamiyye mezhebine göre on iki imamın ikincisidir. Hz. Osman'ın *(evi anarşistlerce kuşatma altındayken)* evine su taşıdı, **Abdullah bin Zübeyir** ile birlikte kapısında nöbet bekledi. Babasının şehit edilmesinden birkaç gün sonra *(m. 661 yılı Ocak ayı ortalarında)* başkent Kûfe'de devlet başkanı seçildi. Bu sırada ayrıca Şam'da **Muaviye**'nin kurduğu **Emevî Devleti** vardı. Böylece biri İslâm, bir diğeri Emevi olmak üzere toplum iki parçaya bölünmüştü. Ortalık gergin ve Hz. Hasan ağır baskılar altındaydı. Komutanları Emevî saflarına geçtiler. Emevi kentlerinde Cuma günleri cami mimberleri üzerinde okunan hutbelerde **Hz. Ali**'ye sövme geleneği başlatıldı. Bu sıralarda **Hz. Hasan**, **el-Cerrâh b. Sinan el-Esedî** adlı kişi tarafından suikaste uğrayarak ağır yaralandı. Ardından **Muaviye** lehinde makamından çekilmeye zorlandı. Sonunda, veliaht kabul edilmesi ve hazineden tahsil etmediği 4 milyon dirhem maaşlarının ödenmesi şartıyla teklifi kabul etti. Ancak bu şart, istifadan sonra yerine getirilmedi. Emevi yönetimi, onu zehirlemek üzere, Karısı **Ca'de binti el-Eş'as b. Kays**'ı gizlice görevlendirdi. Bu kadına ödüller vaat edildi. *(Türkçe'deki **"cadı"** nitelemesinin ilham kaynağı bu isimdir.)* **Hz. Hasan** -*ölüm döşeğindeyken*- bu suikastın farkına vardı ise de kadını ele vermedi. Çok geçmeden (H. 5 Rabîu'l-Evvel 50/M. 2 Nisan, 670) günü 47 yaşındayken vefat etti. **Hz. Hüseyin**'in teklifi üzerine cenaze namazını, Ümeyyeoğullarından Medine valisi **Saîd bin el-As** kıldırdı. Ancak Haşimilere düşman olan bu aileden hiç kimse cenaze namazında bulunmadı. Ortalık gergin olduğu için cenaze ancak gece karanlığında defnedildi. Mezarlığa götürülürken tabutunun bir grup tarafından taşlandığı söylenmektedir. Çocuklarının en ünlüsü **Hasan el müsenna** *(ikinci Hasan)*'dır. Hz. Hüseyin'in soyundan gelenlere halk arasında ***«seyyid»*** Hz. Hasan'ın soyundan gelenlere ise ***«şerîf»*** veya ***«emîr»*** sıfatı verilir. **Emîr**, prens demektir.

başarısızlıkla sonuçlandı. 630 yılında Mekke**,** İslâm ordusu tarafından fethedilince **Ümeyyoğulları**'nın saltanatı sona erdi. Ne var ki bu aile Haşimîler'e darbe indirmek için -*sürekli olarak*- fırsat kolladı. Ümeyyeoğuları'ndan **Hz. Osman**'ın şehid edilmesi, aranıp da bulunmayan bir bahane oluşturdu. Bu olayın ardından, Haşimîler'den **Hz. Ali**'nin devlet başkanı seçilmesiyle birlikte beklenen fırsat da doğmuş oldu.

Hz. Osman ile kan bağı olan Şam valisi **Muaviye**, Devlet Başkanı **Hz. Ali**'ye baş kaldırdı. **Hz. Osman**'ın, katillerinin derhal cezalandırılmasını istedi. Aslında, bu adamlar cezalandırıldılar. Fakat bahaneler bitmedi ve iki taraf arasında kanlı bir savaş patlak verdi.[16] İslâm toplumu binlerce insanını kaybetti. Kurulan Emevi diktatörlüğü ile İslâm hayat nizamında yıkım başladı. İslâm şura sistemi kaldırıldı. Âlimler susturuldu, ashaptan işkence görenler ve şehit edilenler bile oldu.[17] İşgal edilen ülkelerde katliamlar ve cinayetler işlendi. Arap olmayan halklardan ağır vergiler alındı. Arap ırkçılığı yayıldı. Bu ailenin yönetimi altında geçen 90 yıllık süre içinde uygulanan baskılar, İslâm'a karşı soğukluğa, kuşkulara ve çözülmelere neden oldu. Yüce İslâm hayat nizamı Arap olmayan halklar tarafından acımasız bir ***«Arap Dini»*** olarak algılanmaya başlandı ve öylece yerleşerek günümüze kadar devam etti. Bu yüzden yanlış anlaşılan İslâm'a tepki olarak, çok geçmeden İran'da ve Türk yurdunda ***«Müslümanlık»*** adı altında yapay bir din ortaya çıktı.

***

İslâm tarihindeki önemli kırılma noktalarından biri de İslâmî düşünce alanında meydana gelen olumsuz değişim ve yozlaşmadır. Bu saptırıcı gelişme ***İran***, ***Kuzey Afrika*** ve ***Türkistan***'ın İslâm coğrafyasına yamanmasından sonra yaşandı. Çünkü devasa genişlikteki bu üç büyük bölgede yaşayan çeşitli halkların -*sırf işgalle*- İslâm'a kazandırılması mümkün değildi ve bu amaç hiçbir zaman gerçekleşmedi. Üstelik bu halklar -*İslâm'ı bir bütün olarak kabul etmedikleri gibi*- çok kısa zaman içinde çekirdek İslâm toplumunu da Müslümanlaştırdılar.

Ancak bu hassas dönemde, İslâm'ın büyük zaferi olarak nitelenebilecek bir gelişme yaşandı; Kısaca «***Tedvîn hareketi»*** adıyla tarihe geçen bu gelişme; Kitap ve Sünnet çerçevesinde muazzam bir yazılı literatürün oluşturulması olayıdır. Yüzlerce âlim, İslâm'ın temel aldığı ***Fıkıh ana bilim dalını*** *(yani İslâm Hukukunu)* ve ***Sünneti*** yazıya dökerek kurumsallaştırdılar. Bu çalışmaları bilimsel bir çerçeveye oturtabilmek için -*zorunlu olan*- ***Arap dili ve edebiyatını*** da -*alt disiplin olarak*- yardımcı bir bilim dalı haline getirdiler. Böylece henüz Selef döneminde *(birinci*

---

[16] Bu savaş, Suri'de, ***Rakka*** ile **Bâlis** arasında Fırat nehrinin kıyısına düşen ***Sıffîn Ovası***'nda cereyan ettiği için tarihe ***«Sıffîn Savaşı»*** olarak geçmiştir. Tarih: M. Mayıs 657

[17] Özellikle Emevî hükümdarı **Abdülmelik bin Mervan** (646-705) döneminde Irak eyalet valisi olan **Haccâc bin Yusuf** es-Sekafî tarafından, sahabî ve tabiîn kuşağından birçok âlim işkence gördü; bazıları şehit edildiler. Bunlardan ikinci İslâm Devleti'nin ilk ve son halifesi, **Hz. Ebubekir**'in (kızı **Esma**'dan torunu) **Abdullah bin Zübeyir** (624-692) öldürüldü. Bu zat sahabîdir! O zaman Devlet merkezi olan Mekke'nin kuşatılması sırasında mancınıkla atılan taşlarla Kâbe binası yıkıldı. Kahramanca savaşan meşru halife **Abdullah bin Zübeyir** yakalanarak idam edildi. Kesilen başı, Emevi başkenti Şam'a gönderildi. Günlerce asılı şekilde teşhir edilen cesedi ise ancak 97 yaşındaki annesi **Esma**'nın (595-692) ricası üzerine indirilerek defnedildi. Tabiîn kuşağından **Said bin Cübeyr** ve onlarca âlim şehid edildiler.

kuşağın emaneti olan) Kitap ve Sünnet'in evrensel nitelikte doğrusal açılımı sağlanmış oldu. Kur'ân ve Sünnet eksenli bu ilmî hareket, *-temelde birbiriyle çelişmeyen-* alternatif ekoller olarak ortaya çıktı ve bir bütünün parçaları olarak birbirini tamamladı. Bunlardan özellikle dört ekol Ümmetin büyük çoğunluğu tarafından kabul görmüştür.[18] Hepsine ait bütün orijinal kaynaklar günümüzde mevcuttur. Yapıcı etkileriyle hayatı kolaylaştıran bu hareket, çok geçmeden kesintiye uğradı ise de *(tarihî ve uluslararası nitelikte bir İslâm Kütüphanesi olarak)* zamanımıza ulaşmıştır. Bu muazzam külliyat, dünya kütüphanelerinde ve çok küçük bir mü'min azınlığın gönlünde korunmaktadır. Bu şans, daha önceki dinlerden hiç birine nasip olmamıştır. Fakat ***Fıkıh*** alanında, *(yani; ibadet, insan ilişkileri ve cezalar konusunda)* ilk akademisyenler tarafından yapılan köklü *araştırmalar*, *tasnifler* ve *içtihatlar* sayesinde Kur'an ve Sünnetin *(uygulamaya konu olan)* kuralları *-asıllarına uygun olarak-* korunurken, Diyalektisyenlerce işlenen; ***iman esaslarına ilişkin çalışmaların önemli bir kısmı***, maalesef saptırıldı. Onun için Kitap ve Sünnet'in naslarıyla örtüşmeyen birtakım farklı inanış kampları *(itkadî mezhepler)* ortaya çıktı.[19] Sonraları, ***Müslümanlık*** adındaki yapay dinin örülmesine ortam hazırlayan faktörlerden biri de budur. Sonuç olarak, *-sapkın propagandaların baskısı altında-* Kitap ve Sünnetle örtüşmeyen çeşitli inanışlar İslâm coğrafyasında yaşayan büyük çoğunluktaki ***Müslümanlar*** ve ***Müslümanımsı topluluklar*** arasında yaygınlaştı. Bu kalabalıklar arasında; ***Matürîdizm***, ***Eş'arizm***, ile *-Arap Hâricîliğinin evrilmiş şekli olan-* ***Vahhabilik*** ve ***Fars Şiiliği*** gibi mezhepler baskındır. Kur'an ve Sünnetle örtüşen akîde ise ancak çok küçük bir ***Müslim-mü'min*** azınlığın inanış biçimi olarak varlığını sürdürebilmektedir.

Erken dönemde selef âlimleri tarafından *(M. 850 tarihlerine kadar)* oluşturulan zengin literatür, İslâm'ın temel değerlerini koruyucu bir ana çatı niteliğindedir. Bu sayede *-en doğru yorumları ve açılımları ile birlikte-* Kitap ve Sünnet, çağımıza eksiksiz şekilde intikal etmiştir. Ancak Selef dönemini izleyen süreçlerde yozlaşma gittikçe derinleşince bu birikim büyük ölçüde uygulamadan kaldırıldı ve kütüphanelerin raflarında saklı kaldı. Kitap ve Sünnet nasları üzerinde cereyan eden diyalektik tartışmaların çığırdan çıkmasıyla birlikte, İslâm kültürü, *(m. 850'lerden itibaren)* Pers ve Hint kültürünün kuşatması altına girdi. Irak'ta başlayan ***kinik***

---

[18] Bunları; **Malik bin Enes**'in (712-795), **Ebû Hanife**'nin (699-767), **Muhammed bin İdris eş-Şâfiî**'nin (767-820) ve **Ahmed bin Hanbel**'in (780-855) içtihatları olarak özetleyebiliriz. Bu şahsiyetlerin Kitap ve Sünnet naslarına getirdikleri yorumlar, görüş ve kanaatler, zamanında olağanüstü bir titizlikle kayda alınmış ve tasnif edilmişlerdir. Bu zengin literatüre de tarihin akışı içinde *-özellikle Müslümanlar tarafından-* maalesef müdahalelerde bulunulmuştur. Fakat orijinal kaynakları korunduğu için zamanımıza kusursuz olarak ulaşmışlardır.

Bu şahsiyetlerin her birine ait külliyata ***«Mezhep»*** adı verilmiştir. ***Mâlikî Mezhebi***, ***Hanefî Mezhebi***, ***Şâfiî Mezhebi*** ve ***Hanbelî Mezhebi*** gibi… Ancak onların döneminde kullanılan mezhep kavramı ile günümüzde kullanılan mezhep kavramı arasında büyük farklar vardır. Selef döneminde mezhep; yorum, görüş, kanaat ve içtihat anlamlarında kullanılırdı. Günümüzde ise bunlar *-Müslümanlarca-* birbirinden bağımsız paralel birer din olarak algılanmakta ve uygulanmaktadır. Onun için örneğin; artık ***Hanefi Mezhebi*** yoktur; çünkü bu ekol aşındırılmış, saptırılmış ve büyük ölçüde çarpıtılmış, hatta millileştirilmiştir. Sonuç olarak buna ***«Hanefizm»*** diyebileceğimiz ideolojik bir nitelik kazandırılmıştır. Öbür mezhepler de *-az veya çok-* bu **â**kıbete uğratılmışlardır.

[19] Bu inanç mezheplerinin başlıcaları şunlardır: ***Hâricîlik***, ***Şiîlik***, ***Mürcie***, ***Kadercilik***, ***Mutezile***, ***Müşebbihe***, ***Cehmiyye***… İşte Müslümanlık *-az veya çok-* bu mezheplerden ve ayrıca çeşitli dinlerden beslenerek yapılanmıştır. Bu mezheplerin tümü, Kur'ân ve Sünnet çizgisinin dışında kalırlar. Bu nedenledir ki Müslümanlık da İslâm'ın dışında kalmaktadır.

gizemcilik, ***«Kur'ân'ın yaratık olduğunu»*** ileri süren düşünce, gelir dağılımındaki adaletsizliğin neden olduğu ***işçi-zenci isyanları***, Hâricîler'in giriştiği terör olayları, İran'ın fethinden dolayı Persler arasında Araplara karşı duyulan nefret, kısa zamanda Türkler arasında ***Müslümanlık*** adı altında yeni bir dinin kurulmasına zemin hazırladı. Bu din, 1200'lerden sonra *(tarikatçılık altyapısı üzerinde)* Türk muhitlerinde varlık göstererek zaman içinde İslâm'ı tamamen devre dışı bıraktı; Haçlı savaşlarından ve 1258'de Moğol istilâsından sonra bir daha ihya edilemeyecek şekilde ağır darbe alan İslâm, bu dehşet olaylardan sonra büyük bir hızla aşınma trendine girdi ve hemen bütün izleri -*yüzyılların akışı boyunca*- silinerek onun boşluğuna yeni bir din *(Müslümanlık)* oturtuldu. Bir hurdalığı andıran bu kaotik inançlar yığınına, Cumhuriyet Türkiye'sinde tam anlamıyla -*bayraklı, sloganlı*- Milli bir din niteliği kazandırılmıştır.

